

Tulevarjud

lane, kaasaja õpilane, loen taas osatäitjate nimekirja.

Bezobrazov? Meenub, et see, nüüdne etenduse tegelane, oli vist kindral. “Vastuhakkajate” karistamist juhtis. Mil-line nimi me ajaloolisel esi-vanemate peksjal ja tapjal – seostub korralagedusega – bezobrazie.

Jürgen pakub, et Velise saja aasta tagustes sündmustes osales paarsada inimest. Lavastaja Jaan Urvetil tuleb etenduses hakkama saada kolmekümnega.

Mu telefon heliseb. Helistab sõber, kes küsib nõu, kuidas ja kas rääkida avalikult sellest, kuidas rahajõhmmid loojaid, loomingulisi inimesi lüpsavad. Kuidas ostu ja müügi hullus kõik ilusa ja elusa ära sööb. Et pole enam aega kokku saada. Et oleme panga, tööandja... orjad. Arutame, kuidas käituda, et alles jääda.

See, millest ma räägin läbi telefoni Velise rahvamaja taga, sellest räägitakse ka rahvamaja sees, ja me pole selles rääkimises kokku leppinud. Ikka hirmsasti õige on see “Tulevarjude” lavastamine Velise külas. See, mida seal näitama õpitakse ja siis näidatakse, on õhus olemas. Usun.

Ideoloogiad tulevad uksest ja aknast

Lavastaja Jaan räägib näitlejatele, kuidas etenduses erinevad ideoloogiad tulevad sisse uksest ja aknast. Ja rõhutab, et sõna otseses mõttes.

Kujutan seepeale ette, kuidas publiku ees kohtuvad aknast sisse roniv “pane mõis põlema” ideoloogia, selline murjan, ja uksest sisse astuv ideoloogia, “päästke loomad”, vähe siledam. Ja siis veel

need mõtted, et mehed, läheme murrame viinakeldri ukse maha... Mu mõttesse jõuab lavastaja hää, mis selgitab, et näitlejad kedagi ei karikeeriks, et ei mängiks tüüpilist kurja kubjast või veidi vintis pappi.

Projektijuht Jürgen kutsub mu kõrvale ja sosistab, et kirjutaksin kohe **rasvaselt, et inimesed ostaksid piletid ettetellimisest**. Et saal pole kummist ja hirmus halb oleks kohaletulnud inimesi rahvamaja ukselt tagasi saata.

Jürgeni isa, muuseumimees Jüri, küsib, kas keegi teab, kuidas segunevad süütevedelik ja bensiin. Tal on fotoaparaat kaelas. Loen süütevedeliku pudelilt selle nime “Voitkad”. Vägev.

Saalinurgas toetuvad vastu seina puupüssid ja vitsakimbud. Samas on suur punutud korv, milles veel tühi veinipudel. Publik saab maitsta maateed ja kodus küpsetatud asju. Poekraami ei pakuta. Velise värk.

Tükis on viis laulu, räägib lavastaja. Teiste hulgas “Marseljees” ja “Jumal keisrit kaitse sa”, jätan meelde saja aasta tagused hitid. Nexus ja Padar ja Ninjad. Äkki saja aasta pärast teeb keegi etendust ja õpitakse Padari bändi laulu “Päike on kuu”, ei tea.

Avastan seinalt lähipäevade väga täpse plaani. Proovid, etendused, söögiajad, ööbimine. Tihe värk. Ligi kaks nädalat ollakse kohapeal ja elatakse teises ajas. Natuke kadedaks teeb. Kes ei tahaks ise ka sellist võimalust millessegi süüvida ilma laia ilma segajateta.

Mingil ajal, millal küll, on mu pähe ilmunud mõte, et seda etendust, talveteatrit pean ma nägema.

Elke Unt: Tunne on kodune

“Tulevarjude” etenduses mängib lauluõpetajat päris lauluõpetaja ja organist Elke Unt. Oled üle hulga aja taas Raplamaal.

Ma ei tunne, et ma oleksin Raplamaalt ära. Kontaktid pole ju katkenud. Need ei katke kunagi. Olen siit pärit. Vanematekodu on siin ja see jääb. Sel talvel olen muusikaasju teinud Cantusega, nii et ma pole ära.

Läksid siit ikkagi ju, okas südames?

Ei olnud okast. Muutusi on olnud jah. Elan Tartus. Olen nagu Viisk, Põis ja Õlekõrs. Käin Tartu ja Viljandi vahet. Tartus olen kirikumuusik ja Viljandi kultuuriakadeemias õpetan kirikumuusikat. Olen ka selle õppetooli juht.

Lavastuses mängid harmooniumit. Kas saad vahel orelit ka mängida?

Tartus on mul küll kõik võimalused orelit harjutada. Pilidele on hea ligipääs ja saab mängida. Harjutan tõsiselt. Seal muidugi väga palju harjutajaid ei ole.

Elke Unt.

Arvi Mägi: Kui näitlejal on tööd, siis on hea

“Tulevarjude” etenduse koolmeister on Ugala teatri näitleja Arvi Mägi. Kas sa ei pelga saja-aastases Eesti kutselises teatris noorte võidukäiku?

Ei. Kui näitlejal on tööd, siis on hea olla. Mul on nüüd seda olnud.

Aga vahepeal?

No vahepeal... oli ekslemine. Olen näinud küll, et paljud teatrijuhid panustavad ainult noortesse. Aga see pole kõige õigem samm. Vanu on ka vaja ja sellest vist saadakse juba aru.

Kas on mingi vahe sellega, kui sina aastaid tagasi teatrisse tulid?

On küll.

Milline?

Ma ei taha sulle öelda.

Miks sa nõustusid tulema Velisele mängima?

Jaan Urvet kutsus taas. Olen temaga ka varem teinud. Ja see tegemine, Harala, meeldis. Mul on siin huvitav olla ja mängida. Kümme päeva. Sootuks teises keskkonnas.

Kas Eesti teater on alles ka järgmise saja aasta pärast?

Kindlasti on. Kuhu ta pääseb. Ei kao, ei usu, et kaob. Teater on olemas kindla peale. Inimesed on, kes tahavad teatrit teha ja näha.

Ma ju muidu ei tuleks siia, kui ma seda ei usuks, ja sellest ja siinsest on mul hea meel.

Arvi Mägi.

ud” on lugu eestlastest

lamaal minu esimene lavastus.

Millest lugu on?

On eestlastest. 1905. aastasse olen koondanud tolleaegse ideoloogia segadiku. Keegi kutsus põletama. Keegi usku vahetama. Keegi rahulikult tegutsema. Eestlane pidi valima. Nii on ka praegu... on erinevad erakonnad. Nad meelitavad oma erinevate ideede ja tõdedega. Inimene ei suuda valikuid teha... siis eestlane murdub... hakkab reetma. Keda meil süüdistada? Võib-olla see ongi väikese rahva saatus?

Kelle poolt lavastus on? Lavastaja?

Mul on seda etendust hea teha. Sest on võimalus ennast pisut taandada. Mu isa on venelane, ema eestlane. Muidugi tahan, me etendusega

tahame, Eesti inimest kaits-ta. Ka tänases päevas. Usun, et see õige mehemeel on meis kusagil peidus, pole surnud.

Arvan, et me saatuses ei maksa nii väga süüdistada teisi, ise oleme olnud oma pahanduste põhjus.

Esimene proov? Näitlejad juba teavad, kuidas, mis?

Suisa esimene kokkusamine. Ei, nad veel ei tea. Jah, nad teavad oma osa, on tekstiga kursis. Ja kohe... saame teada.

Kes on näiteseltskonnas?

Minu jaoks olulised, lähedased inimesed. On väga tähtis, et ma tunnen neid. Ma ei saaks teha seda tööd võõraste. Kobada. Prooviperiood on kiire. Ma ei saa tegelda enese eksponeerimisega, et ka nagu mõjukas olla. Siin tuleb kohe alata ja koos edasi

minna. Ja muidugi siinsed inimesed, kohalikud, kes kaasa mängima on kutsutud.

Tean, kui raske on leida ajastu kostüüme... muud atribuutikat.

Kõik on olemas. Teatrite laod on selle ajastu riietest tühjaks korjatud. Mõõgad, püssid...

Pauku kah teete?

Teeme! See on meeste tükk. Samas ei ole peksmine, mida ka tükis on, kõige tähtsam. Ma ei taha sellest teha mingit atraktsiooni, et näe veri lendab.

Kuhu “Tulevarjud” liigitub? Komöödia, tragöödia...?

”Tulevarjud” on Eesti inimese hingedraama. Ja hing on eestlasel haige ka sellepärast, et sajandid istuvad meil

geneetiliselt sees.

Oleme Eesti mõistes pärapõrgus?

(Oi kui imelik on nii küsida, sada aastat tagasi ei olnud Velise üldse miski kauge kant. Siin kees nii poliitiline kui ka kultuuriline elu. See viimane liigitus on kah rumal. Velisel elati, jah, nii on õigem.)

Velise on selle etenduse tegemise jaoks ideaalne koht. Etenduse külastaja võib ju olla kuulnud, et kunagi kusa-gil Velisel kuulutati välja Velise vabariik. Aga ta enamasti pole siia oma jalaga saanud. Nüüd ta näeb ära selle koha ja saab me loost ka ajaloolise tausta.

Anname viis etendust. Saal mahutab sada inimest. Nõnda siis vähemalt 500 inimese jaoks jõuab Velise uuesti Eesti kaardile.

Jaan Urvet.